

ACTA

ET

DIPLOMATA

GRAECA MEDII AEVI

SACRA ET PROFANA

COLLECTA EDIDERUNT

FRANCISCUS MIKLOSICH ET IOSEPHUS MÜLLER

VOLUMEN TERTIUM

VINDOBONAE

CAROLUS GEROLD

MDCCCLXV

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ACTA

ET

DIPLOMATA GRAECA

RES GRAECAS ITALASQUE ILLUSTRANTIA

E TABULARIIS

ANCONITANO FLORENTINO MELITENSI TAURINENSI VENETO VINDOBONENSI

SUMPTUS PRAEBENTE CAESAREA SCIENTIARUM ACADEMIA

EDIDERUNT

FR. MIKLOSICH

PROF. UNIVERSIT. VINDOBONENSIS

ET

IOS. MÜLLER

PROF. UNIVERSIT. PATAVINAE

ΧΑΡΑΛ. Ι. ΣΠΑΝΟΣ
ΠΗΛΟΚΡΑΤΟΥΣ 23
ΑΘΗΝΑΙ — ΕΛΛΑΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

**ΑΝΕΤΥΠΩΘΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΣΑΡΑΔΑΜΠΟΥΣ ΣΠΑΝΟΥ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23
ΑΘΗΝΑΙ — ΕΛΛΑΣ
ΣΕ 300 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΚΑΙ ΗΡΙΘΜΗΜΕΝΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΟΥΡΤΣΙΔΗΣ

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Palaeographiae graecae conditor eruditissimus, Bernardus Montfaucon, cui unum tantum idque satis lacerum byzantinae aetatis diploma in promptu esset, iure querebatur, nisi orientalium regionum monasteriis accuratissime pervestigatis non posse non mancum exire graecorum diplomatum thesaurum. quod desiderium iustissimum cum nobis explere non licuisset, tamen contigit, ut in Italiae tabulariis publicis non contemnendum diplomatum graecorum ineditorum rebusque tam italicis quam byzantinis illustrandis utilissimorum spicilegium faceremus.

Antiquissima quidem omnium ex eo genere diplomatum graecorum, quae hodie in Italiae tabulariis iacent, tria in Vaticanis scriniis abscondita nobis nunc quidem edere non licuit: sunt autem Comnenorum ad pontifices Romanos datae epistolae, quarum duabus Ioannes Comnenus cum pontificibus Calixto II. a. 1124, Innocentio II. a. 1126. de ecclesiarum romanae et graecae unione agit, tertia Manuel Comnenus Ludovicum VII. Galliarum regem in terras sacras proficiscentem a se adiutum iri ad Eugenium III. a. 1146 rescribit.

Reliquorum vero, quae nos ex tabulariorum latibulis nunc primum in lucem prodire iussimus, a vestutate maxime insignia sunt ea, quae de commercio Ianuensium inter rempublicam et imperatores ex Angelorum familia oriundos perscripta in Taurinensi tabulario publico asservantur. in chartis bombycinis exarata sunt atramento, nisi quod imperatorum manus actis sollempnibus ipsorum nomina, epistolis mensium et indicationum notas rubrica subscripsit. Graecis exemplis, more inde a Palaeologis servato, aut subiecta aut seorsum addita est interpretatio latina, eadem subscriptione rubra distincta.

Rerum, quarum notitiam haec documenta offerunt, explicatio petenda erit ex Guilelmi Heyd V. Ci. libellis de Italorum coloniis, cuius viri diligentissimi quaestiones ex his recens publicatis monumentis hic

illic aut corrigi poterunt aut suppleri. ex quo genere est actum inter Isaacum Angelum et Ianuensium rempublicam anni 1115., sine truncatum, cuius supplementum est sequens *πρακτικὸν τῆς παραδόσεως*, quod latino tantum sermone extat.

† Mense aprilis vigesima secunda die, quarta feria, indictione decima secundum ad nos factum scriptum panseuasti et cancellarii vie, domini Demetrii Torniki sic continens: Preclari et dilecti mihi socii, grammatici potentis et sancti mei imperatoris, tam tu, domine Constantine Pediadita, quam et tu, protonobilissime Sergie [Coluba]. Iungite vos cum preclaro desimotato domino Constantino Petriota, et tradite [pru]dentissimis legatis Genue Gulielmo Tornello et Guido Spinule quam prius Genuite habebant scalam, quod prius habebant embolum, maritimam scalam monasterii sancti Pantaleunis et que utrinque sint veteri eorum embolo coniuncta habitacula monasterii Apologotheton et monasterii Patricii Theodosii et domum Calamanni, videlicet Votoniati, cum habitaculis, duabus curiis, puteis, cisterna, balneo et duabus ecclesiis infra ambitum murorum eius existentibus cum pensionalibus, que sunt extra ambitum eiusdem domus supra cisterna Antifoniti existentibus. Mense maio, indictione decima. Subscriptio: Seuastos et cancellarius vie.

Astitimus in loco Coparie et emboli quondam Genuensium, et primum quidem fecimus mensuram et traditionem fundi habitaculorum emboli, quod prius habebant, deinde eorum, que nunc donata sunt a potentissimo nostro imperatore et habitaculorum et alterius scale. et mensura quidem fundi prioris eorum emboli incipit a semita emboli, que est versus meridiem et orientem diuidente inde et habitacula, que sunt versus partem orientis sancti Vasiani, videlicet Elecmon, ubi superest adhuc murus cementicens. incipit etiam ab eodem muro et protenditur versus orientem usque contra habitacula, que sunt versus partem meridiei, que sustinent habitacula monasterii Ypsili in longitudine cubitorum viginti quinque, in latitudine a comuni embolo et versus meridiem usque ad luteum murum sustentem, que nunc donata sunt eisdem Genuensibus, que fuerunt monasterii Apologotheton, videlicet medici, cubitorum decem et nouem. super eundem fundum et equaliter cum embolo et cum semita, que est versus orientem, inuenitur habitaculum terraneum per duplum decliuiter stillans cum culmine in

ergasterium macelli edificatum a Iohanne Rapsomati. ab amplificato predicto fundo et versus occidentem et versus meridiem emboli fundus quondam habitaculorum habens in longitudine a fine prescriptorum cubitos viginti quinque et versus occasum usque et ad finem ambitus eorum prioris emboli, scilicet usque ad habitaculum Patricii Theodosii cubitos sexaginta quinque et in latitudine a comuni embolo et versus meridiem versus partem occidentis quidem, videlicet secundum equalitatem Patricii Theodosii cubitos novem et dimidium, super eundem et habitaculum dipagum decliviter stillans, edificatum ab Ascuthuriario Michael, versus orientem vero a muro sustinente habitacula monasterii Ypsili et usque ad publicum embolum cubitos decem. ex alia parte emboli versus septentrionem et secundum equalitatem semite, que est versus orientem, contra predictum murum cementiceum alius murus de calcina latericius cum calcina constructus, incipiente fundo versus partem septentrionis existente emboli, quod extenditur ab ipso muro cementiceo et usque ad semitam, que est versus orientem et versus occidentem, usque ad occidentalem semitam, per quas transiebant pensionarii monasterii Apologotheton, videlicet remiffices. versus embolum cubitos nonaginta unum et in latitudine a publico embolo et versus septentrionem cubitos duodecim. in eodem fundo inuentus est et puteus cum ore marmoreo desuper et de comuni lapide de supus. debet autem seruari et iterum eadem semita ut prius, propter transitum. que autem nunc donata sunt eis habitacula, habent sic: versus meridiem fundi vacui prius scripti et secundum equalitatem versus orientem callis domus monasterii Apologotheton, videlicet medici, habitaculum superoinferum duorum solariorum per cubiculum cum et solario versus orientem, septentrionem et meridiem ex duabus partibus et decliviter stillans, sustentatum ligneis columpnis, circumseptum tabulis sectis, que dicuntur sfendaria et cum fenestris et pavementum de tabulis quercus. inferuis huius medium pavementum sustentatum et illud ligneis columpnis, circumseptum similibus tabulis et cum ostiis et pavementum tabulatum, versus occidentem huius et secundum equalitatem medii solarii sala superoinfera ad habitacula duo, sustentata ligneis columpnis, circumseptum similibus tabulis et cum januis, pavementum tabulatum cum et versus septentrionem solario ex duabus partibus et decliviter stillante,

que sunt inferius, huius duorum solariorum et eorum, que versus occidentem huius aliorum superoinferorum infima duo; sustentantur et clauduntur muris integris cum fundo versus occidentem horum cum stricta curiola quondam et eius existente ad locum ospicii, circumclauso et ipso cum stricto fundo curiole per muros integros cum duplicibus introitus portis versus septentrionem cum et ex duabus partibus stillantibus desuper habentibus huiusmodi habitaculis, videlicet eius, qui est versus orientem duorum solariorum per cubiculum eorum, que est versus occidentem huius, duorum superoinferorum per salam et ab huiusmodi, qui est versus occidentem strictus fundus curiole semite, que est versus orientem, diidentis inde fundum secreti Mirelei versus partem orientis et versus partem occidentis usque ad habitacula monasterii Ypsili et versus ortum horum secundum partem solarii cubitos viginti quinque et latitudo calle, qui est versus septentrionem, diidente exinde habitacula Sancte Dinameos et versus septentrionem usque et ad murum et latitudinem prescriptorum decem et nouem cubitorum, que sunt ab embolo et versus meridiem cubiti octo cum muri grossitudine. ex alia parte semite, que est versus orientem et versus septentrionem, domicilia superoinfera tria, que sunt edificata a Georgio Copa et secundum equalitatem eiusdem semite habentia longitudinem a fine eorum, que sunt ab embolo duodecim cubitorum latitudinis fundi pridem eorum emboli et versus septentrionem cubitorum decem et nouem et latitudo a semita, que est versus ortum, usque ad eam, que est versus occidentem, cum grossicie muri cubitorum octo et dimidij, quod situm est inter duas semitas. ad occidentem partis, que est versus meridiem emboli et pertinencie horum, alia habitacula monasterii Archistratigi, videlicet Patricii Theodosii superoinfera iii. transmutata ab eo, qui tenebat in domicilia tria habentia longitudinem a parte horum, qui est ad ortum et occasum usque ad publicam semitam diidentem, que secundum equalitatem et versus meridiem emboli alia domicilia Apologotheton, que sunt inter ipsam semitam et curia Pisanorum cubitorum viginti cum uno et latitudo a comuni embolo et versus meridiem cum duobus grossis muris cubitorum octo. versus meridiem eiusmodi habitaculorum a parte orientis et versus occidentem usque ad cubitos duodecim habent eiusmodi habitacula solarium versus curiam latitudinis cubitorum duo-

rum per stillantia ex duabus partibus tria et per alia tria decliuter stillantia, quod autem versus occidentem est unum superoinferum, quod et super portam est, non habet solarium versus meridiem propter habitaculum, quod supra portam est, dimissum monasterio Patricii Theodosii secundum quod prius; per introitum autem et exitum porte debent introduci et ipsi pensionarii eiusmodi trium superoinferorum habitaculorum ita, ut non ledatur una pars ab altera; curia autem debet possideri ex toto a monasterio Patricii Theodosii, ut existens prorsus eiusdem monasterii, adaquari autem debent pensionarii eiusdem trium superoinferorum habitaculorum a puteo, qui est iuxta portam. ex alia autem parte emboli versus septentrionem pistrinum monasterii Apologotheton cum superoinferis habitaculis duobus versus orientem et secundum equalitatem emboli et occidentalis semite eius, que est ad occidentem pertinencie primi emboli eorum, per quam transeunt pensionarii Apologotheton versus embolum, cooperta per salam magnam et solarium versus publicam viam per decliuter stillantia habentibus longitudinem huiusmodi a semita, que est versus orientem, per quam transeunt remiffices versus embolum et versus occidentem cubitorum sexdecim, ut altera parte, que est versus occasum stacionis pistrini decisa et dimissa monasterio Apologotheton, et latitudo eorum a comuni embolo et usque ad integrum murum, quod circumclaudit monasterium Apologotheton cubitorum duodecim et in ipso fundo puteus. de maritimis scalis. maritima scala, que prius tenebatur ab ipsis Genuensibus. que extra portam Veteris Rectoris, que incipit a canali, qui est versus orientem, diuidente exinde versus orientem aliam scalam monasterii domini Manuel et directo versus occidentem et ultra turrem et ex latere porte quasi cubitorum sexaginta cum dimidio, et latitudo a muro et usque ad arenam. inuenta sunt autem in ea secundum equalitatem litoris habitacula infima quattuor habentia pensionem annua nomismata sex, per utrinque decliuter stillans cum culmine iuncto turri et in ante decliuter stillans ad duo ergasteria habentia pensionem annua nomismata tria. et versus orientem canalis, quod egreditur per portam, numulariorum mensa cooperta tegmine decliuter stillanti habens fiteosi nomisma unum. et versus orientem porte et secundum equalitatem muri cum sepe habitacula infima tria per utrinque decliuter decurrens cum culmine.

habentia pensionem annua nomismata sex. et e regione huius et secundum equalitatem litoris aliud habitaculum per utrimque decliuiter decurrens infimum iunctum, quod versus orientem est canali, ut quod versus orientem est canali pertinente prorsus, que ex alia parte est et versus orientem scale, habens pensionem nomismatum quinque, habens longitudinem a canali, quod est versus ortum et versus occidentem cum et ipsam dimidia semita cubitorum triginta trium et censum aeris ipsius. alia scala, que nunc donata est eis, que versus orientem est eiusmodi scale, incipit a predicto canali cum et ipsa tota latitudine eiusmodi canalis, et dirigitur versus ortum usque ad aliud canale, quod est versus orientem anguli muri, quod est in medio cortine, longitudinis cubitorum triginta unius et dimidii cum quarta per totum canale, quod est versus occasum, ut canali, quod versus orientem est pertinente ad eam, que versus ortum est, scalam. in ea inuentum est habitaculum infimum unum ex duabus partibus stillans, habens pensionem nomismatum sex, et superoinfera duo, que sunt scalarum. clauditur autem eadem scala sudibus sex cubitorum versus orientem et secundum equalitatem canalis ut canali existenti extra eandem scalam ex toto et ut versus occasum existente penitus canali intra eandem scalam. in ea et lignee scale tres. in prescripta autem intra mare lignee scale due. cum his ascripta est et donata eisdem Genuensibus domus illius Votoniate, que sita est in loco Calvuorum, que sic habet: Dei sancta ecclesia in solario unius anguli cum trulla, que sustinetur muris et columpnis quattuor, una bithina; his autem, que intra tribunal et zonam, indutis marmoribus diuersorum colorum usque ad ornatum, quod dicitur cosmitis; edificiis, que sunt a medio templo versus occidentem, indutis testis de Nicomedia; desuper predictum cosmitem et usque ad ipsam trullam est ornata musio aureo et de coloribus cum duobus postibus in fascio cum pectoralibus duobus cum ostiis cancellatis et fenestris. pauimentum autem de lapidibus viridibus circa medium trium zonarum et circumferentiarum per incisionem lucencium cum rotunditatibus coloratis et circuito albo et dokimino, desuper autem circa medium occidentalis postis inuentus est Christus marmoreus. maceria tribunalis de stimonariis marmoreis viridibus, quattuor pectoralibus, perforatis duobus et sanctis cancellis ligneis sculptis de tabulis grauibus cum cosmite marmoreo desuper et ante micokilin-

drum deauratum in duas partes. sanctum tribunal, pauimentatum de vi-
 ridibus in modum crucis. sanctum altare marmoreum subtili una co-
 lumpna sustentatum et desuper velum in specie cubiculi sustentatum a
 quattuor columpnis subtilibus et fornicibus quattuor; versus septentrio-
 nem huius tropica monangularis depicta supra pannos sine pauimento,
 que portatur muris, columpna una cum fornicibus et pectoralibus duo-
 bus cum portis cancellatis et fenestris et sancta mensa cum columpnis
 quattuor, ligneis muris et tribunali depictis simpliciter. tribunal autem
 est pauimentatum solum cum marmoribus albis sine clausura. ad meri-
 diem huius alia tropica unius anguli depicta supra pannos, circum-
 septo tribunali per subtiles columpnas duas vathinginas et columpnas
 duas sarkinas et paruis pectoralibus quattuor cum cuniculis et cosmite
 marmoreo. et sancta mensa sustentatur breui columpna, et est pauimen-
 tata marmoribus albis habens rotunditates de coloribus et incisione, in
 ipsa et postes tres cum ostiis duplicibus duobus et uno concluso por-
 tante desuper istoriam sancte Dei genitricis, in quam ceroforarium
 eneam rotundum cum manibus duabus et instrumentis octo ad cereos
 figendos et sessione lampadis et desuper fornice gipsea. tribunal huius
 per musium aureum et de coloribus; versus meridiem huius laquear sub
 tribus subtilibus calamis. cuniculo uno et righis quinque et pauimentum
 de marmoribus albis et rubris. iacet super ipsum laquear et pectorale
 marmoreum, pendet autem et tabula, qua pulsatur ad officium. ad occasum
 ecclesie tropica duplex, que sustinetur muris et columpnis cum posti-
 bus octo et leptocalamo uno, pauimentum vero sine marmoribus circum-
 septum versus septentrionem muris quattuor et frustris decem et poste
 uno versus occasum. ad septentrionem huius et versus occasum eius,
 que a septentrione unius anguli tropice lateris solarium per laquearia
 quattuor et cubiculum unum et ad septentrionem eiusdem cubiculi so-
 larium sub laqueari sustentatum a leptocalamis septem et aliis leptoca-
 lamis duobus versus tropicam lateris, poste uno, erectis cancellis duo-
 bus et sepe per paucas tabulas, pauimentatis omnibus preter laquearis,
 solarium de marmoribus albis cum circumferentiis in modum crucis et
 quassatis rubris et anagemisti pauci, unius et vithini defectiue de om-
 nibus. ad occasum eiusmodi solarium et tropice rotundum augatum tribu-
 nalibus scissis. sustentatum muris et subtilibus columpnis quattuor et

leptocalamis quinque circumseptum, poste uno, muris tribus, cosmitis quattuor, pectoralibus tribus cum cancellis portarum et rectis cancellis quattuor. in pavimento saluantur marmora ierostasie et ipsa cum defectu et bithinio circumferentia et ipsa defectiva. versus occasum huius semicirculus sub leptocalamis quattuor et uno ocioso circumseptus tabulis et pavementum de cosmitis marmoreis defectivae. ad occasum eius, que ad meridiem tropice lateris paruum caricoxilum sustentatum muris et leptocalamis duobus et poste, fascio magno uno et alio versus septentrionem leptocalamo ocioso uno et pavementum marmoribus albis et rubris cum opere plumario. ab hoc versus occidentem et meridiem tropica alia, cubicula quadrata duo et ex duabus partibus stillans tectum circa medium sustentatum muris et columpnis octo, duobus vathinginis, circumclausa postibus octo, cosmitis tribus, muris duobus, pectoralibus quattuor cum cancellis ostiorum et recto cancello uno et pavimenta de marmoribus albis per incisionem rotunditatis de coloribus et rubris cum defectu. ad meridiem huius sala magna, cuius pavementum sine marmoribus, sustentata muris et columpnis duabus magnis circumseptae postibus marmoreis sex, uno fascio recto, cancello uno, gipseis tabulis cum vitris defectivae. ad meridiem huius secundum partem, que est ad orientem, cubiculum et ex duabus partibus stillans tectum, sustentatum muris et columpnis sex. in cubiculo caminatum circumseptum muris, muro marmoreo, cosmite et pectoralibus duobus sine marmoribus. ad occasum huius et versus meridiem occidentalis partis eiusdem sale laquear, quod dicitur caricoxilum, cum duabus ligaturis, sustentatum muris et columpnis duabus, poste marmoreo uno et pavementum opere plumario. ad orientem huius et versus meridiem unius cubiculi et dirriti, ubi et caminatum, cubicula duo et dirritum omnino putrida discooperta et sine pavimento sustentata muris et columpnis sex a terra et desuper salvis existentibus versus meridiem edificiis cancellum ostiorum marmoribus duobus, in quibus inuenta sunt claustra ferrea tanquam virge undecim cum circulis decem et octo. versus orientem magne sale et ad meridiem harum domorum solarium discoopertum et ex parte coopertum, coopertum in parte laquearis propter ligna ascensus, sustentatum leptocalamis duobus et pavementum de marmoribus rubris et albis. ab hoc unicus ascensus sustentatus edi-

ficio de calcina et ad meridiem huius tetrasarum sustentatum muris et leptocalamo uno; intra hoc autem et versus meridiem cubiculum sustentatum muris et poste marmoreo uno. ad orientem huius et supra portam tropica cum laqueari paruo versus curiam sine tabulato sub leptocalamo uno et pauimentum de frustris rubris et incisione defectiva. que autem supras sunt eiusmodi domicilia et ecclesie in fine domus firmantur muris et columpnis albis et uno piperato. catogium versus meridiem tropice idoneum est ad portam, que porta inuenta est per postem marmoreum unum cum duobus ostiis depictis et parua porta et clauis et romanisiis et intus leptocalamis duobus sustentibus inferius pauimentum laquearis sine tabulato, quod est versus aulam solarium. versus orientem eiusmodi porte et ad meridiem superioris curie habitacula superoinfera septem cooperta cubiculo uno circa medium et salis duabus cum solarium versus aulam per tropica et ex duabus partibus stillancia et ad meridiem alterius solarium per dirrita introitus et murum integrum, qui claudit strictum transitum, qui introducit a parte Calvuorum in eiusmodi curiam utrisque solarium inuentis ex toto putridis et iam cadentibus et ipsis, pauimenti putrefacti pauimentatis in parte de confractis marmoribus et incisione defectiva, sustentatis huiusmodi a terra et de super muris et ligneis columpnis et subtilibus columpnis quattuor solarium, quod est versus curiam. ante hec superior curia clausa versus orientem muro per se stante, ad meridiem autem per descriptas domos versus septentrionem proprie dominationis cementicio sustentaculo. versus occidentem ecclesia et magna sala. in eiusmodi curia inuenta sunt duo marmorea ora, unum cisterne et aliud lacunaris. versus septentrionem eiusmodi curie ex duabus partibus stillans solarium cum pauimento discooperto aproximans et adiacens sustentatori contiguo cum venerabili et libera, que est versus orientem, feminarum mansione sanctissime Dei genitricis Tu Mandila. debet autem esse huiusmodi pars et habitaculum, ut versus curiam, integrum. alia curia, que versus septentrionem descriptarum domorum cum versus orientem domus superoinfera sala duarum sperarum, anogium quidem ad orreum, catogium vero ad stabulum cum transtris usque ad medium et presepicio duplo cum solarium versus curiam et versus septentrionem per tectum ex utraque parte stillans et aliud ex una parte decurrens et ascensum cooper-

tum tecto ex una parte stillanti. versus septentrionem eiusmodi curie habitacula superoinfera octo per cubicula duo et salam cum et solario versus curiam et extera per dirrita et catachita ex toto putrida, cuius infimum indiget ostio cum poste marmoreo, parua porta et clauis et topa et intus duobus ostiis octo cubitorum, sustentata muris et ligneis columpnis. ad occidentem eiusmodi curie aliud habitaculum superoinferum per salam, duas rotunditates, habentem anogium quidem ad orientem, catogium vero ad stabulum sine repagulis et presepio. versus meridiem curie et sub laqueari solario et augati medio pauimento et infimum per fornices non septum. ad occidentem descriptorum habitaculorum, que sunt ex utraque parte magne sale, et ipsius magne sale habitaculum magnum coopertum triclinario magno sustentatum muris et columpnis duabus non clausum et absque pauimento, in ipso iacet et cosmitis marmoreus magnus. ad meridiem huius via stricta discooperta et ab hac versus occidentem caricoxilum cum caleina constructum et ex una parte decurrens tectum clausum muris luteis et de calce claudentibus versus occidentem virorum monasterii Sancti Demetrii. in eo et puteus profundus cum ore marmoreo et alio ore ocioso. intra hoc versus septentrionem et versus occasum magne infime sale catogium, supra que media pauimenta et superiora solaria, que per tropicam et laquearia cooperiuntur aperta existentia omnino et sine pauimento, sustentantur autem a terra et desuper muris cementiciis et columpnis sex, desuper autem de columpnis quinque; infimum autem eiusdem terrestris sale et eorundem infimorum testudineorum idoneum est ad cisternam. versus occasum eorundem mediorum pauimentorum ecclesia in solario cooperta ex duabus partibus, sustentata muris et columpnis duabus, pectoralibus tribus, rectis cancellis duobus, quattuor columpnis ociosis, pectoralibus quattuor tribunalis, sancta mensa et pauimentum de frustis marmoreis albis. atrium sine marmoribus coopertum pauimento putrido, introitus cum duabus portis cum poste marmoreo et columpna una. tribunal cum supercilio et que in circuitu cum musio aureo et de coloribus. ad occasum huius solarium per tropica paruum et ab ipsa tropica per muros et columpnas quattuor, postes quattuor ligneos cum putridis ostiis et pauimento de comunibus lapidibus et incisione defectiua, que ab his lignea scala putrida. a lignea [scala] vero et usque

in terram edificata gradibus petrinis et marmoreis. versus occasum horum et curie balneum cum calcina edificatum cum solo edificio marmoreis tabulis et subtilibus columpnis duabus et imaginibus cum musio. catogium ecclesie circumseptum et portis clausum. in eadem curia puteus cum ore et lacunaribus tribus, ad occidentem eiusmodi curie alia curia, que est supra cisternam Antifonitu. que ad septentrionem eiusmodi curie sunt domicilia, inuenta penitus sunt destructa ab incendio accidenti, solis superexistentibus undecim muris cementiciis versus meridiem, que sunt coniuncta viri monasterio Sancti Demetrii habitacula infima decem cooperta tecto ex una parte stillanti circumsepta et portis clausa, que tenentur a diuersis pensionariis unaqueque pro nomismate uno; habent autem latitudinem a muro Sancti Demetrii et versus septentrionem cubitorum quinque et versus occidentem eius alia habitacula octo cooperta per salam, sustentatum muris, circumsepta et portis clausa, que habent et ipsa latitudinem ana cubitos quinque et dimidium et in occidentali versus meridiem ascella porta eum duobus ostiis de ligneis octo cubitorum. in eadem curia inuentum est foramen in testudine cisterne sine ore. debent autem edificari et incensa habitacula secundum primum habitum et adaquari debent, qui habitant in eiusmodi curia et soli in potu eorum et potu solo sine adaquatione balnei et potu iumentorum suorum, eo quod cisterna sit domini et saluatoris nostri Iesu Christi Antifoniti. hiis hoc modo descriptis et numeratis et traditis prudentissimis legatis Genue Gulielmo Tornello et Guido Spinule presens traditionis practicum a nobis editum est mense et indictione prescripto anno sexmillesimo septingentesimo. Subscriptiones.

† Seruus potentis et sancti nostri imperatoris Constantinus Pedita. † Seruus potentis et sancti nostri imperatoris Sergius protonobilissimus Coliuas. † Desimotatus Constantinus Petriota.

Documenta nonnulla graeca ad commercia Angelorum Pisanaeque reipublicae pertinentia et alia quaedam consimilia e tabulario Florentino ab eiusdem tabularii praefectis nuper edita, a nobis repetita sunt: de quibus non est quod pluribus exponamus, cum eadem acta una cum reliquis documentis latinis et italis, quibus imperatorum graecorum cum rebus publicis Pisana Florentinaeque pacta continentur, eidem praefecti, additis amplissimis commentariis, propediem publicaturi sint.

Largam edendi materiem Venetorum acta cum imperio Byzantino obtulerunt: quorum actorum, inde ab aetate Michaëlis Palaeologi, cuius cum duce Rainerio Zeno a. 1265 pactum in tabulario Vindobonensi as-servatum, omnium antiquissimum est, seriem tantum non integram exhibere tabularii Veneti beneficium concessit: paucorum tamen in ter-pretationes tantum latine extant, exemplaria graeca perierunt, in quo-rum numero est a duumviris clarissimis G. L. Fr. Tafel et G. M. Tho-mas in vol. III. pag. 322. editum documentum latinum, et alia, quae ex *Pactorum et Commemorialium* libris apud Venetos conservatis eiusdem G. M. Thomas opera edentur.

Exemplaria graeca Palaeologorum scripta sunt in membrana, inde ab a. 1324. utraque lingua, dextrorsum graece, latine sinistrorsum: nisi quod ex Florentino Neapolitanoque tabulariis eruta acta quaedam Palaeolo-gorum cum Venetis interpretatione latina carent. bullae aureae, quae olim a fasciis sericis aut rubris aut violaceis suspensa erant, praeter quo Florentina documenta, in nullis hodie servatae sunt.

Acta graeca, quae tabularium Neapolitanum exhibet, ab illarum regionum vel dominatoribus vel privatis hominibus graecis oriunda in-spicientibus nobis a nostro consilio aliena esse visa sunt.

Documentum Anconitanum, quo Anconitanorum mercatorum privi-legia Andronicus Palaeologus senior confirmavit, ut hoc quidem loco edere liceat, singulari Dominici Promis bibliothecarii Taurinensis hu-manitati debetur. est autem in membrana perscriptum graece tantum: bulla et fascia desiderantur.

† Ἐπειδὴ τὸ τοῦ Ἀγκῶνος κουμούνιον ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν βα-σιλείαν μου ἀποκρισιαρίους αὐτῶν τοὺς συνετοὺς ἄνδρας, τὸν τε Φλώ-ριον Στεφάνου τοῦ Ταβρέλη καὶ τὸν Ἀντώνιον τοῦ Βαρθολομαίου, ἔχοντας προκουρατόριον ἐντελὲς παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῆς βουλῆς τούτων κοινῶς πάσης, καθὼς ἐμφαίνεται ἐν τῇ ἐκθέσει τούτου, γε-γονός καὶ γραφὴν κατὰ ἔτος τὸ ἀπὸ τῆς τοῦ κυρίου σαρκώσεως χι-λιοστὸν τριακοσιοστὸν ὄγδον, ἰνδικτιῶνα ἕκτην καὶ μῆνα μάρτιον, διὰ χειρὸς νοταρίου Νικολάου τοῦ Θωμᾶ τοῦ ἀπὸ τῶν Ταβρελίων, εἰς τὸ δύνασθαι αὐτοὺς λαλῆσαι καὶ ἀναφορὰν ποιήσασθαι ἐκ μέρους τοῦ τοιούτου κουμουνίου καὶ παρακαλέσαι καὶ ἐξαιτήσασθαι κατὰ χάριν ἀπὸ τῆς βασιλείας μου τὴν κάτωθεν δηλωθησομένην ζήτησιν

καὶ λαβεῖν ταύτην καὶ δέξασθαι δικαίῳ καὶ ἐκ μέρους αὐτῶν, εἴπερ εὐδοκήσει τὰ περὶ τούτου ἢ βασιλεία μου, ὑποσχεθῆναι τε ἐκ μέρους αὐτῶν πρὸς τὴν βασιλείαν μου, ὅσον καὶ περὶ τούτου κατωτέρω δηλωθήσεται. καὶ καταλαβόντες οἱ εἰρημένοι πρέσβεις ἀνήγγειλαν καὶ ἐζήτησαν καὶ παρεκλήτευσαν τὴν βασιλείαν μου, ἵνα ἐπὶ τῇ πρὸ καιροῦ γεγονυῖα παρὰ τῆς βασιλείας μου τῷ τοιούτῳ κουμουνίῳ Ἄγκωνος εὐεργεσία καὶ χάριτι καὶ συγκαταβάσει τοῦ κομμερκίου προστεθῇ καὶ περισσοτέρα χάρις καὶ συγκατάβασις, οἷον ἵνα ἐπὶ ταῖς γινομέναις παρ' αὐτῶν πραγματεῖαις ἐν τῇ χώρᾳ τῆς βασιλείας μου διδῶσιν ὑπὲρ τε κ' κομμερκίου, καμπανιστικοῦ, μεσιτικίου καὶ πάσης ἄλλης ἐπιηρείας καὶ δόσεως εἰς τὰ ἑκατὸν ὑπέρπυρα ὑπὲρ ἐμβολῆς ὑπέρπυρα δύο καὶ ὑπὲρ ἐκβολῆς ὁμοίως ἕτερα ὑπέρπυρα δύο, ὑποσχεθῆσαν δὲ οἱ δηλωθέντες ἀποκρισιάριοι ἐκ μέρους τοῦ τοιούτου κουμουνίου παντός, ἵνα μηδεὶς τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀπὸ τοῦ εἰρημένου κουμουνίου Ἄγκωνος ἢ τῆς διακρατήσεως καὶ τοῦ κοντάτου αὐτοῦ τολμήσῃ διαβιβάσειν ἑαυτὸν ἢ τὰς πραγματείας αὐτοῦ ἐξκουσεύειν, ὡς εἰς ἄλλο κουμουνιον συγκαταριθμούμενος, τῷ τῶν Γεννουιτῶν δηλονότι ἢ τῶν Βενετικῶν ἢ τινὸς ἄλλης ἐτέρας ὁλότητος ἢ αὐθεντίας, ἢ προκομίζειν γράμματα καὶ ἔγγραφα συνιστῶντα τὴν τοιαύτην ἐξκούσειαν ἢ ἐλευθερίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ διαβαίνωσι πάντες οἱ τοῦ εἰρημένου κουμουνίου Ἄγκωνος καὶ τοῦ κοντάτου καὶ τῆς διακρατήσεως αὐτῶν ὡς Ἄγκωνιτιάνοι, τελῶντες ὑπὲρ πασῶν πραγματειῶν, ὡς ἐπιφέρεσθαι μέλλουσιν ἀνεγκρατήτως καὶ ἄνευ παντός δόλου καὶ ραδιουργίας εἰς τὰ ἑκατὸν ὑπέρπυρα ὑπὲρ ἐμβολῆς ὑπέρπυρα δύο καὶ ὑπὲρ ἐκβολῆς ὁμοίως ἕτερα ὑπέρπυρα δύο, ἐπειδὴ καὶ τὸ εἰρημένον κουμουνιον θέσπισμα καὶ τάξιν ἐγγράφως καὶ ἀρκετῶς ἐποιήσαντο κατὰ τὴν τούτων συνήθειαν ἐπὶ τούτῳ, καὶ τὰ φθάσαντα γενέσθαι τισὶν ἐξ αὐτῶν ἀπὸ μέρους κουμουνίων ἐτέρων ἔγγραφα ἄκυρα καὶ κενὰ ἔταξαν εἶναι καὶ τιμωρίας ἀναλόγους καὶ ποινὰς ἐθέσπισαν γίνεσθαι τοῖς τολμήσουσιν εἰς τὸ ἐξῆς προτείνειν ποσῶς ταῦτα, καθὼς καὶ τὰ περὶ τούτου ἐν ἐγγράφῳ διατάξει καὶ θεσπίσματι γεγονότι παρὰ τοῦ τοιούτου κουμουνίου καὶ δοθέντι πρὸς τὸ μέρος τῆς βασιλείας ἡμῶν εἰς τὴν περὶ τούτου ἀσφάλειαν καθαρῶς δηλοῦται. ἡ βασιλεία μου τὴν τοιαύτην αἴτησιν καὶ παρακλήσιν αὐτῶν προσδεξαμένη τὸν πάντων χρυσόβουλλον λόγον ἐπιχορηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει αὐτοῖς, δι' οὗ

XVIII

προσάσσει καὶ διορίζεται, ἵνα προηγουμένως μὲν ἔχη τὸ στέργον τὰ ἐν τῷ ἐτέρῳ χρυσοβούλλῳ ἐγχωρηθέντα καὶ δωρηθέντα τῷ τοιοῦτῳ κομμονίῳ Ἀγκῶνος παρὰ τῆς βασιλείας μου κατὰ χάριν καὶ εὐεργεσίαν ἐν τῇ θεοφρουρήτῳ Κωνσταντινουπόλει, προστεθῆ δὲ τούτοις καὶ κατὰ χάριν ἐτέραν παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν ἢ εὐεργεσία αὕτη ἢ διὰ τῶν δηλωθέντων ἀποκρισιarίων αὐτῶν ἐκ μέρους αὐτῶν, καθὼς εἴρηται, ἐκζητηθεῖσα, ἦγουν ἵνα εἰς τὰς πραγματείας, ὅσας ποιεῖν μέλλουσι, διδώσιν ὑπὲρ τε κομμερκίου, καμπανιστικοῦ, μεσιτικού καὶ πάσης ἄλλης δόσεως εἰς τὰ ἑκατὸν ὑπέρπυρα ὑπὲρ ἐμβολῆς ὑπέρπυρα δύο καὶ ὑπὲρ ἐκβολῆς ὁμοίως ἕτερα ὑπέρπυρα δύο, καὶ οὐδὲν καθέλκωνται εἰς ἄλλο τι πλεόν, ὀφειλόντων καὶ αὐτῶν ποιεῖν τὰς τοιαύτας πραγματείας αὐτῶν μετὰ καθαρότητος πάσης καὶ ἄνευ δόλου καὶ βραδιουργίας τινός καὶ ὑποδεικνύειν καὶ φανεροῦν εἰς τὸ κομμέρκιον πάντα τοὺς τοῦ μέρους αὐτῶν καὶ πάσας αὐτῶν πραγματείας καὶ μὴ παραχωρεῖν τισὶν ἐξ αὐτῶν τῶν ὄλων Ἀγκωνιτιάνων παρποκρύπτειν καὶ ὑποκλέπτειν τι ἐκ τούτων καὶ μὴ διδόναι ὑπὲρ πασῶν τῶν γινομένων παρ' αὐτῶν πραγματειῶν τὸ τοιοῦτον κομμέρκιον ἢ βούλεσθαι τινα ἐξ αὐτῶν πειρᾶσθαι διαβαίνειν ὡς ἐτέρου γένους ἄνθρωπον καὶ πραγματευτήν, ἀλλὰ ἀναγκάζειν τοὺς ὄλους διαβαίνειν ὡς Ἀγκωνιτιάνους κατὰ τὸ γεγονὸς παρ' αὐτῶν καὶ δοθέν τῇ βασιλείᾳ μου, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται, ἔγγραφον θέσπισμα· ἐπεὶ ἐὰν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς φανῶσι τινὲς ἐξ αὐτῶν τῶν Ἀγκωνιτιάνων βραδιουργία καὶ δολιότητι χρεώμενοι κατὰ τινα τὸν ἀναγεγραμμένον τρόπον καὶ ὑποκλέπτοντες τὸ τυχόν τοῦ ἀνήκοντος δίδοσθαι παρ' αὐτῶν τοιοῦτου κομμερκίου, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ παραυτίκα γίνηται παρὰ τῶν ἐτέρων ἢ ἔνεκεν τούτου εἰς αὐτοὺς ἐπεξέλευσις καὶ διόρθωσις, ἄκυρον μέλλει διαμείναι καὶ ὅσον διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου λόγου ἐγένετο πρὸς αὐτοὺς τοιαύτη χάρις καὶ εὐεργεσία. τοῦτου γὰρ χάριν καὶ ὁ παρῶν χρυσοβούλλος λόγος τῆς βασιλείας μου γεγονὼς ἐπεδόθη τοῖς εἰρημένοις ἀποκρισιarίαις τοῦ δηλωθέντος κομμονίου Ἀγκῶνος καὶ δι' αὐτῶν πρὸς τὸ τοιοῦτον κομμονίον, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα ἰούλιον τῆς ἐνισταμένης ἕκτης Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑκκαιδεκάτου ἔτους, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος †.

† Ἀνδρόνικος, ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, Δούκας Ἄγγελος Κομνηνὸς ὁ Παλαιολόγος †.

Documenta imperatorum Trapezuntiorum cum rebus publicis Italicorum pactiones continentia nulla nobis contigit ut reperiremus.

Pacti, quod Alexius III. Comnenus cum Venetorum duce iniit, exemplum graecum a Pasinio in codicum Taurinensium catalogo editum, nos denuo examinato apographo paulo emendatius repetivimus.

Postremo quae ad illustrandam profanam imperii byzantini historiam faciunt documenta ab aliis ante nos edita, in nostra collectione desiderari nolimus: quae ad superiorum editorum fidem denuo expressimus.

Atque haec quidem de imperatorum Graecorum documentis.

Reliquam huius voluminis materiem in duas partes distribuimus ita, ut priore ea, quae principes latini aut ipsi in oriente ediderunt aut a Graecis rescripta acceperunt, comprehenderemus, quorum exempla partim nos e tabulario Veneto eruimus, partim Carolo Hopf, professori Regiomontano, accepta referimus, qui quae in itinere orientali collegit, liberaliter nobis edenda permisit, partim denique a Ducangio et Buchonio olim edita nos repetenda curavimus: altera autem parte complexi sumus ea, quae Turcarum imperatores tum cum rebus publicis Venetorum Florentinae tum cum Ordine Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani pacti sunt: quorum illa pleraque omnia e tabulariis Veneto, Vindobonensi (unde tria documenta Ernestus Birk V. Cl. nobis tradidit), Florentino a nobis prolata sunt, haec e tabulario Melitensi Caroli Hopf diligentia eruit eiusdemque officiosa comitas nobiscum communicavit.

Earum pactionum, quas Turcarum principes, antequam imperio Constantinopolitano potirentur, cum Venetis fecerunt, exempla graeca perierunt, latinae tantum interpretationes in tabularii Veneti indicibus referuntur.

Graeca documenta Turcarum in charta turcica levigata scripta sunt, praefixo imperatoris signo, quod tughra vocatur, aurato et colorato. in quorum editione nos eam legem tenuimus, ut haec monumenta recentioris aetatis, omni genere errorum scilicet inquinata, nulla nostra

emendandi opera adhibita, fidelissime ad exemplarium speciem repraesentaremus. commentariis, quibus vel maxime indigere viderentur, nunc quidem abstinuimus, fortasse alias huc redituri, cum praesertim multa documenta latine et italice scripta, quibus Turcarum Italorumque mutua commercia non mediocriter illustrare licebit, adhuc editionem expectent.

Documentum graecum ab Andrea Marmora nobili Corcyraeo a. 1672. in historia insulae Corcyrae editum, cum haud dubie suppositivum et in familiae Marmorarum gratiam confictum sit, a reliquis seclusimus et supplementi causa hoc loco subiecimus.

Διὰ χάριν τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ.

Ἐμμανουὴλ Κομνηνός, δούξ Πελοποννήσου, Ῥωμανίας δεσπότης καὶ διάδοχος πάσης αὐτοκρατορίας καὶ βασιλείας Ῥωμαίων.

Ἐκ τῶν δικαιωμάτων σκοποῦντες ὑπάρχειν τοὺς ἐκάστῳ τῷ πόθῳ ἐν τοῖς τῶν μεγιστάνων καὶ βασιλέων προστάγμασιν ὑπήκοντας καὶ τούτοις τῇ τῆς καρδίας ὀρέξει δουλεύοντας πάσης τιμῆς καὶ δωρηματος ὑπ' αὐτῶν ἀξιοῦσθαι, μᾶλλον δὲ τοὺς τὰ ἴδια σώματα εἰς κινδύνους ἰσχυρωτάτων πολέμων τιθέντας, τῆς τε γλυκοτάτης ταύτης ζωῆς καὶ νεότητος μὴ φειδομένους ὑπὲρ τοῦ ἑαυτῶν βασιλέως, πόλεμον ὑπ' ἄλλοφύλων ἐχθρῶν ἔχοντας. τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἡμεῖς πράττομεν δωρηφορούμενοι τοὺς εἰς ἐκάστην ἀνάγκην καὶ ἡμετέραν χρείαν, ἢ καὶ πόλεμον καθ' ἡμῶν ἐγειρόμενον βοηθείας χάριν συνδραμόντας ὅθεν τῆς βοηθείας μέγιστον σκευὸς ἐφευρηκότες τὸν εὐγενέστατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον κύριον Γεώργιον Μάρμορα, ἀνθοχάριτον ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους βλάστημα, ἄνδρα τίμιον καὶ ἐνάρετον, μεγάλθυμον καὶ ἐν δυνάμει ἀνδρείας περιδοξόν, πάσης τε τῆς τῶν ἐπιστημῶν σοφίας καὶ συνέσεως πλήρη, ὅς πολλάκις ὑπὲρ τῆς ἡμῶν βασιλείας θάνατον ἐλεῖν ἐξελέξατο, ἑαυτὸν παρεχόμενος εἰς διαφόρους κινδύνους καὶ ἀνάγκας ἡμῶν, καὶ τὸ μᾶλλον ὡς βοηθείας χεῖρα ἡμῖν προθυμοτάτως δέδωκεν, ὅτε τὴν δεδοξασμένην κατὰ τῶν Γάλλων νικην ἐγείρομεν, τούτους ἀποδιώκοντες πάσης πόλεως [καὶ] χώρας τῆς ἡμετέρας βασιλείας, ἀπονέμομεν αὐτῷ τὴν νῆσον Προκόνησον μετὰ πάντων τόπων καὶ χωρίων, ἔτι δὲ καὶ πάντων τῶν ἐκεῖσε κατοικούντων ἀνθρώπων ἐξουσιάζειν, ἐν τε ζωῇ καὶ θανάτῳ πράττειν καὶ εἰς ἅπαντα τὴν πρόνοιαν ἔχειν ἀνεμποδίστως, ὡς βούλεται, αὐδεμίαν

ἐξέτασιν παρά τινος ἔχων καὶ οὐδέποτε δύνασθαι τινὰ τούτῳ ἐναντιωθῆναι, οὔτε λόγον ζητοῦντα, οὔτε μισθὸν ἐθέλοντα τῶν ἐκεῖ οἰκούντων, ἀλλ' ἔχειν καὶ ἐξουσιάζειν αὐτός τε καὶ ἅπαν τὸ ἑαυτοῦ γένος κατὰ διαδοχὴν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ κυρίως οἰκοδομηθεῖη ἂν, ἔχοντες καὶ ἄλλην τινὰ ἀπόδειξιν τοῦ σοιούτου δωρήματος, τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γινόμενον εἰρηνικώτατον βασιλέα Ἐμμανουήλ, θεῖον τῆς ἡμετέρας βασιλείας, ὅστις παρέχοιεν ταύτην τὴν νῆσον τῷ εὐγενεστάτῳ καὶ πάντῳ ἐνδόξῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Κομνηνῷ, πάππῳ τοῦ ἄνωθεν γετραμμένου Γεωργίου, ἐν τύπῳ χρυσοβούλλου βεβαιώσεως, μετὰ τινῶν ἀληθῶν ὑποσχέσεων, τοῦ ἐν πάσαις ταῖς ἡμετέραις ἀνάγκαις καὶ πολέμοις ἡμῖν βοηθῆναι, περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς τὰ νῦν ὡσαύτως βουλόμεθα ἐξ ἡμῶν μὲν κατασκευάζεσθαι κατὰ καιρὸν πολέμου τῆς ἡμῶν βασιλείας πλοῖα τὸν ἀριθμὸν τέσσαρα, ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς νήσου ταῦτα καλῶς ὑπλίζεσθαι ἔκ τε αἰρετῶν, ὀπλομάχων καὶ ὄπλων εἰς τὸ διαφυλάττεσθαι τὴν βασιλείαν καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἐχθροῦ νικηθῆναι. ταῦτα γέγραπται καὶ ἐνσημανθέντα συνήθως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ βασιλείᾳ τῇ τε χρυσῆᾳ βούλᾳ κατεμπιστωθέντα ἐδόθη τῷ ἄνω εἰρημένῳ Γεωργίῳ ἐν μηνὶ ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος ζ' ἔτος, σφλβ
Ἐμμανουήλ Κομνηνός δούξ.

Reliquum est, ut gratias agamus tabulariorum praefectis, qui suos nobis thesauros liberaliter recluserunt, virisque omnibus, qui aut in perscrutandis Italiae tabulariis ac bibliothecis sua auctoritate nos adiuverunt aut commodatis e suo penu documentis de hac collectione bene meriti sunt, denique academiae Caesariae Vindobonensi, cuius insignis munificentia huius quoque tertii voluminis edendi sumptus praebuit.

Editores.

Corrigenda.

Pag. lin.		Pag. lin.	
12. 13.	[ἢ τρόπου] legendum videtur ἢ προσώπου	90. 32.	post ἀνθρώπων adde θελήσουσι.
19. 20.	μαγυπικοῦ lege μαγκυπικοῦ.	91. 3.	et 6. pro ἢ τῶν lege καὶ τῶν.
21. 2.	adde: Orig. chart. bombye. tabularii Florentini. Latine extat apud Dal-Borgo, Diplomi Pisani 147.	92. 18.	προτροπῶν lege προτροπῆς.
28. 34.	Ἀντηφωνητοῦ lege Ἀντιφωνητοῦ.	93. 20.	ὁμῶν lege ἡμῶν.
29. 16.	τοῦ πλοίου lege τοῦ πλοίου.	94. 30.	ἑξακισχιλιοστοῦ ἑπτακισιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ lege ἑξακισχιλιοστοῦ ἑκτακισιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ.
64. 34.	γὰρ πῶς lege γάρ πως.	95. 19.	τρόπῳ τινὶ lege τινὶ τρόπῳ.
86. 18.	ἐρατῆς lege ἐραστῆς.	96. 2.	pro καὶ τῶν Βενετῶν lege καὶ τοῦ κομμορνίου Βενετίας.
87. 2.	εἰ καὶ lege ἢ καὶ.	et l. 28. post τζακίου adde κῶρ.	
87. 15.	βασίλεια μου lege βασίλεια ἡμῶν.	100. 17.	pro στέρ[γειν lege στέ]ργειν.
88. 15.	πόρτας lege πόρτης.	111. 25.	corr. tabularii, ut etiam in calce sequentium actorum.
88. 21.	post βασιλείας dele μου.	130. 22.	pro Alexius II. pone Alexius III.
88. 32.	ἐρχομένων τῶν lege ἐρχομένων ὁμοίως τῶν.	133. 9.	post ἀλλότριον ex sequentibus addendum videtur πρόσωπον, quod in apographo deest. l. ult. pro ἀπὸ lege ἀπὸ.
89. 6.	post βασιλείας dele μου.	137. 31.	πωλεῖν lege πωλεῖ.
89. 11.	χρεῖαν εἰκοσ. lege χρεῖαν τῶν εἰκοσιπέντε.	207. 5.	pro 1389 lege 1439.
89. 27.	post παραχωρήσῃ adde αὐτοῖς.	225. 10.	ante τοιαύτην adde τὴν.
89. 29.	καὶ ταῖς ἄλλαις lege καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις.	228. 1.	Constantinus XI. lege Constantinus XII.
90. 5.	post Γενουίτην adde: ἢ ἀπὸ Γενουίτου εἰς Βενετικόν.	243. 32.	ωράτα: lege φράται.
90. 31.	pro ὁποιοῦδήτιν: ἂν ἢ lege ὅποιοι. ἀνθρώπων.	249. 32.	pro Amadeum VI. lege Am. VII.
		259. 20.	μὲν τὴν lege μὲ τὴν.
		287. 15.	pro Genuenses lege Ianuenses.